

9.1.2025 Palveluntuottajien koulutus: kysymykset ja vastaukset

1. Miten Kela katsoo tilanteen, jossa asiakkaalle haetaan Nuotti-valmennukseen jatkoa: asiakas on saanut ammatillisen kuntoutuksen aikana koulupaikan mutta opinnot ovat vaarassa keskeytyä (paljon poissaoloja), mutta oppilaitos ei ole järjestänyt tukitoimia koska haluaa ensin varmistua opiskelijan motivaatiosta koulun suhteen. Joten ei voida vielä arvioida, "riittääkö" koulun tukitoimet.

Vastaus: Asiakas on saanut opiskelupaikan, joten oppilaitoksen tukitoimet ovat ensisijaisia ja vastuu on oppilaitoksella. Nuotti-valmennukselle ei voida myöntää jatkojaksoa. Jos asiakas saa opiskelupaikan kesken Nuotti-valmennusjakson, voi toteutua vielä pari Nuotti-taapamista varmistamaan asiakkaan ohjaus oppilaitoksen tukitoimien piiriin, jonka jälkeen Nuotti-valmennus päättyy.

2. Miten jatkossa nuorten mahdollisuudet hakeutua Kelan ammatilliseen kuntoutusselvitykseen? Näissä tilanteissa usein kyse terveydentilankin selvittelystä suhteessa opiskeluun ja työelämään.

Vastaus: Kun mietitään, onko nuoren kohdan ammatillinen kuntoutusselvitys tarkoituksenmukainen palvelu, tulee huomioida sekä se, täyttääkö nuori nuoren ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytykset, että se, onko kyseinen palvelu sen sisältö ja tavoite huomioiden nuorelle tarkoituksenmukainen.

Ammatillisen kuntoutusselvityksen palvelukuvauksen mukaan ammatillinen kuntoutusselvitys on tarkoitettu asiakkaalle, jonka on sairauden, vamman tai muun kokonaistilanteensa vuoksi haasteellista työllistyä, löytää sopiva työtehtävä tai koulutusala ja joka tarvitsee työhön tai opiskeluun suuntaamiseksi ammatillisen suunnitelman, joka perustuu moniamma-

tilliseen selvitykseen ja arviointiin. Toisaalta palvelukuvauksessa todetaan myös, että ammatillinen kuntoutus selvitys ei sovellu asiakkaalle, jonka terveydentilan selvittelyt ovat vielä kesken, eikä kuntoutuksen tarvetta ja tarkoituksenmukaisuutta ole vielä mahdollista arvioida.

3. Mikäli nuorella on sairaus- tai vammadiagnoosi ja hän hakee nuoren ammatillista kuntoutusta, vaatiiko Kela tuolloin useinkin nuorta toimittamaan lääkärin B-lausunnon kuntoutushakemuksen yhteydessä? Tällaiseen tilanteeseen törmättiin viime syksynä ensimmäistä kertaa yhden nuoren kanssa.

Vastaus: Valitettavasti kysymykseen ei voida antaa yksiselitteistä vastausta, koska nuorten tilanteet vaihtelevat niin paljon. Voi olla nuoria, joiden osalta Kelassa on paljonkin ajantasaista tietoa terveydentilasta ja toisaalta voi olla nuoria, joiden osalta Kelassa ei ole mitään tietoa nuoren terveydentilasta. Myös sillä on merkitystä millainen sairaus tai vamma nuorella on. On hyvä muistaa, että Kelalla on myös diagnoosipohjainen niin sanottu perinteinen ammatillinen kuntoutus, jonka myöntäminen nimenomaan edellyttää sairautta tai vammaa. Kelassa pyritään toki huomioimaan kokonaisvaltaisesti nuoren tilanne ja hänen oikeutensa etuuksiin. Joissain tilanteissa myöntöedellytysten arvioimiseksi sekä nuoren ammatillisen kuntoutuksen että perinteisen ammatillisen kuntoutuksen osalta riittävät jo Kelassa olevat tiedot tai nuorelta itseltään saatavat tiedot. Ja joissakin tapauksissa taas tarvitaan tarkempia selvityksiä, jolloin saattavat riittää esimerkiksi epikriisit. Ja joissakin tilanteissa sitten vaaditaan ihan lääkärinlausunnon toimittamista.

4. Jos nuori saa koulupaikan kesken nuottivalmennuksen niin pitääkö nuotti keskeyttää. Voiko hakea opintotukea yhtäaikaan nuoren kuntoutusrahan kanssa. Kyse nuoresta, jolla keskeytynyt monta koulutusta. Voiko myös hakea jatkoa, jotta voidaan tukea opiskeluiden edetessä, jotta vältetään siitä, ettei tämäkin koulutus keskeydy.

Vastaus: Asiakas on saanut opiskelupaikan, joten oppilaitoksen tukitoimet ovat ensisijaisia ja vastuu on oppilaitoksella. Jos asiakas saa opiskelupaikan kesken Nuotti-valmennusjakson, voi toteutua vielä pari Nuotti-tapaamista varmistamaan asiakkaan ohjaus oppilaitoksen tukitoimien piiriin, jonka jälkeen Nuotti-valmennus päättyy eli Nuotti-valmennukselle ei voida myöntää jatkojaksoa. Huomaa, että Nuotti-valmennuksen ajalta ei pääsääntöisesti myönnetä kuntoutusrahaa, jos valmennusjakso on myönnetty 1.1.2025 jälkeen.

Nuori voi edelleen hakea opintotukea yhtä aikaa nuoren kuntoutusrahan kanssa. Nuoren kuntoutusraha ja muukin kuntoutusraha 1.8.2025 alkaen estävät opintotuen myöntämisen kaiken kuntoutuksen osalta. Huomaa, että opintotukea ei voi tälläkään hetkellä saada, jos asiakas saa samaan koulutuksen ajalta (nuoren) kuntoutusrahaa. Jos asiakkaalla olisi oikeus (nuoren) kuntoutusrahaan, lakkautetaan hänen opintotukensa. Mahdollisissa takautuvissa tilanteissa Kela voi periä liikaa maksetun opintotuen takautuvasti maksettavasta kuntoutusrahasta.

5. On ristiriitaista, että Nuotti-valmennus ei enää oikeuta kuntoutusrahaan ja nuoren tulee silloin hakea muuta etuutta. Käytännössähän kyse on juurikin toimeentulotuesta, jonka pitäisi olla viimesijainen vaihtoehto. Jos asiakas olisi oikeutettu työmarkkinatukeen, hänellä olisi jo TE-toimiston asiakkuus, jonka myötä hänellä taas ei olisi oikeutta hakea Nuottia, koska TE-toimisto tarjoaa hänelle tarvittavat toimet ammatillisen suunnitelman luomiseksi ja edistämiseksi? Tai jos asiakas saisi kuntoutusrahaa toisen kuntoutuksen kautta, ei silloinkaan olisi oikeutta hakea Nuotti-valmennusta.

Ainoa poikkeus taitaa olla juuri tuo kuntouttava työtoiminta, jolloin asiakas on kyllä TE-toimiston kirjoilla, mutta olisi oikeutettu Nuotin hakemiseen ja voisi sen ajalta saada työmarkkinatukea?

Vastaus: On valitettavaa, että monessa tilanteessa Nuotti-valmennukseen osallistumisen ajalta asiakkaalla ei olisi oikeutta ensisijaiseen perustoimeentuloa turvaavaan etuuteen, vaan hän joutuisi mahdollisesti turvautumaan viimesijaiseen toimeentulotukeen. Kuntoutusrahaoikeuden poistumista Nuotti-valmennuksen ajalta on hallituksen esityksessä (HE

124/2024 vp, s. 15) perusteltu muun muassa sillä, että valmennustapaamiset toteutuvat harvakseltaan (noin kerran viikossa) ja ovat kestoltaan lyhyitä (tunnin mittaisia) verrattuna muihin nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluihin sekä muihin Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluihin. Lisäksi hallituksen mielestä oli perusteltua arvioida, ettei kuntoutusrahan maksaminen Nuotti-valmennuksen ajalta ole yhdenvertaista suhteessa muihin tapaamistoistuvuudeltaan ja intensiteetiltään verrattavissa olevia kuntoutuspalveluita (esimerkiksi terapiaoihin ja harkinnanvarainen Oma väylä -kuntoutus), saavien tilanteisiin.

6. Jos hän saa sitä nuoren kuntoutusrahaa mutta sai koulupaikan kesken nuotin niin evätkäänkö se loppuajan kuntoutusraha, jos hakee opintotukea. Jäljellä nuottia vajaa 2 kuukautta.

Vastaus: Jos asiakas osallistuu Nuotti-valmennukseen, hän voi saada kuntoutusrahan, mikäli Kela on myöntänyt meneillään olevan valmennusjakson ennen 1.1.2025.

Opintotukea ei voida myöntää asiakkaalle, jos hän saa kuntoutusrahaa 1.8.2025 alkavan kuntoutuksen osalta. Tällöinkään (nuoren) kuntoutusrahaa ei kuitenkaan evätä opintotuen hakemisen vuoksi, vaan kyse on siitä, ettei opintotukea voida myöntää kuntoutusrahaa saavalle asiakkaalle.

7. Hei, varsinaisesti ei tämän infon aihe, mutta voiko vaativan lääkinnällisen kuntoutuspsykoterapian yhteydessä saada nuoren kuntoutusrahaa, kun nuori suorittaa peruskoulua?

Vastaus: Nuoren kuntoutusrahaa maksetaan ammatillisen kuntoutuksen varmistamiseksi ja työllistymisen edistämiseksi alle 20-vuotiaalle, jonka työ- ja opiskelukyky ja ansiomahdollisuudet tai mahdollisuudet valita ammatti ja työ ovat sairauden, vian tai vamman vuoksi olennaisesti heikentyneet ja joka tehostetun työkyvynarvioinnin perusteella tarvitsee te-

hostettua kuntoutusta eli niin sanottuja erityisiä tukitoimia. Nuoren kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että hyvinvointialue on laatinut asiakkaalle henkilökohtaisen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman (KHOPS).

Nuoren kuntoutusrahaa voidaan näiden myöntämisedellytysten täyttyessä myöntää myös peruskoulua suorittavalle. Huomaa, että nuoren kuntoutusrahan alaikärajan noustua 18 vuoteen ei kuitenkaan käytännössä myönnetä peruskoulun ajalle enää 1.12009 tai sen jälkeen syntyneiden osalta.

Kuntoutuspsykoterapiaan tai vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen psykoterapiaan osallistumisen ajalle nuoren kuntoutusrahaa ei myönnetä, mutta siihen osallistuminen voidaan ottaa erityisenä tukitoimena huomioon arvioitaessa, tarvitseeko nuori tehostettua kuntoutusta. Kuvatussa tilanteessa varsinaista ammatillista kuntoutumista ja työllistymistä edistävää toimintaa olisi peruskoulun käyminen, jota psykoterapiassa käyminen tehostaisi erityisenä tukitoimena.

8. Onko jatkossakin hoitosuhde psyk.polille ja satunnaiset käynnit psyk.sh:n vastaanotolla esteenä Nuotti-valmennukselle?

Vastaus: Kun asiakkaalla on toimintakykyä heikentävä sairaus, hoidon tarve ja hoidosta vastaava taho, vastaa kyseinen taho asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen kokonaisuudesta. Asiakas saa tukea tilanteensa selvittelyyn hoitavalta taholta eikä asiakas ole yksin epäselvässä tilanteessaan. Nuotti-valmennus ei ole tällöin asiakkaalle tarkoituksenmukainen palvelu.

9. Kohderyhmätarkennus asioissa hoitotahon vastuu ohjata ammatilliseen kuntoutukseen: Useamman nuoren kohdalla hoitotaholla ei ole tällä hetkellä aikaa, resursseja tai osaamista ammatillisen kuntoutuksen pohdintoihin ja ohjaamiseen. Millaisia vinkkejä näihin tilantei-

siin olisi antaa asiakkaalle oman tilanteen eteenpäin viemiseksi, kun Nuotti ei ole enää mahdollinen? Nuoren arki yleensä tarvitsee hoidollisen työskentelyn etenemiseksi yhteisöä, tekemistä ja arjen tukea.

Vastaus: Hoitotahon resurssien niukkuutta ei voida paikata Kelan ammatillisella kuntoutuksella. Asiakkaan tarpeen mukaan hänet voi ohjata esimerkiksi Etsivään nuorisotyöhön, jolta voi saada tietoa alueella tarjolla olevista nuorten palveluista. Tilanteen mukaan asiakkaan voi ohjata myös sosiaalipalveluihin tai työvoimaviranomaisen palveluihin.

10. Samoin kiinnostaa miten Kela katsoo TE-palveluiden asiakkuuden vaikuttavan mahdollisuuteen päästä NUOTTI-valmennukseen. Eli onko asiakkuus poissulkeva tekijä?

Vastaus: TE-palveluissa työnhakijana oleminen ei sulje pois mahdollisuutta nuoren ammatilliseen kuntoutukseen. Nuoren ammatillinen kuntoutus ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, jos asiakas on TE-palveluiden tarjoamassa työllistymistä edistävässä palvelussa, esimerkiksi työkokeiluissa.